

“Auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazənin verilməsi” QAYDALARI

I. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qayda Azərbaycan Respublikasında auditor fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə bağlı icazə sisteminin tənzimlənməsinin hüquqi, iqtisadi və təşkilatı əsaslarını müəyyən edir.

1.2. Bu Qayda Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyəti göstərən bütün hüquqi və fiziki şəxslərə şamil olunur.

II. İcazənin qüvvəsi

2.1. Azərbaycan Respublikasında verilmiş icazə onun bütün ərazisində qüvvədədir.

2.2. İcazənin sahibi icazədən yalnız özü istifadə edə bilər və onu başqa şəxsə verə bilməz. İcazənin qüvvəsi icazə sahibinin təsisçi (iştirakçı) olduğu hüquqi şəxslərə, habelə icazənin sahibi ilə birgə fəaliyyət, o cümlədən onunla əməkdaşlıq barədə müqavilə əsasında fəaliyyət göstərən başqa şəxslərə şamil edilmir.

III. İcazə verən orqan və onun səlahiyyətləri

3.1. Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün icazə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası (**bundan sonra “Auditorlar Palatası”**) tərəfindən verilir.

3.2. Auditorlar Palatası:

3.2.1. icazəni, onun dublikatını verir, icazəni yenidən rəsmiləşdirir, dayandırır, bərpa və ləğv edir;

3.2.2. verdiyi icazələrlə bağlı bu Qaydaların 4.1-ci maddəsində göstərilən məlumatları əks etdirən reyestri aparır və onları yeniləndiyi gün reyestrdə qeydə alır;

3.2.3. verdiyi, dayandırdığı, bərpa və ya ləğv etdiyi icazələrlə bağlı bu Qaydaların 4.1-ci maddəsində göstərilən məlumatları reyestrə qeydə aldığı tarixdən 3 iş günü müddətində Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə göndərir;

3.2.4. bu Qaydaların 4.1-ci maddəsində göstərilən məlumatları icazələrin vahid reyestrinə daxil edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyinə təqdim edir;

3.2.5. ərizəçi tərəfindən icazənin alınması üçün təqdim olunmuş sənədlərin “Milli arxiv fondu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunan müddətlərdə saxlanılmasını təmin edir;

3.2.6. İcazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarəti həyata keçirir.

IV. İcazələrin vahid reyestri

4.1. Auditorlar Palatası verilmiş icazələrlə bağlı aşağıdakı məlumatları özündə ehtiva edən vahid reyestri aparır:

4.1.1. İcazə verən orqanın adı və ünvanı;

4.1.2. İcazənin sahibi barədə məlumatlar (hüquqi şəxs, xarici hüquqi şəxs filialının, nümayəndəliyinin adı və hüquqi ünvanı, fiziki şəxs soyadı, adı, atasının adı, fərdi identifikasiya nömrəsi və fəaliyyət ünvanı);

4.1.3. İcazə sahibinin vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi;

4.1.4. İcazənin verildiyi tarix və qeydiyyat nömrəsi;

4.1.5. İcazənin müddəti (başlama və başa çatma tarixləri göstərilməklə);

4.1.6. İcazə verilən hərəkət;

4.1.7. Yenidən rəsmiləşdirilmiş icazənin verildiyi tarix və qeydiyyat nömrəsi (icazə yenidən rəsmiləşdirildikdə);

4.1.8. İcazənin dublikatının verildiyi tarix və qeydiyyat nömrəsi (dublikat verildikdə);

4.1.9. İcazənin dayandırılması və bərpa edilməsi haqqında inzibati aktın tarixi və nömrəsi (dayandırılmanın və bərpanın əsasları göstərilməklə);

4.1.10. İcazənin ləğvi haqqında inzibati aktın tarixi və nömrəsi (ləğv etmənin əsası göstərilməklə), məhkəmə qərarının tarixi və onu qəbul edən məhkəmənin adı.

4.2. İcazələrin vahid reyestri elektron formada aparılır.

4.3. Bu Qaydaların 3.2.2-ci maddəsində göstərilən reyestrə yeni məlumatlar daxil edildikdə və ya reyestrdəki məlumatlar dəyişdikdə, onlar Auditorlar Palatası tərəfindən icazələrin vahid reyestrinə daxil edilmək üçün hər ayın 10-dək elektron qaydada İqtisadiyyat Nazirliyinə təqdim olunur.

4.4. İcazələrin vahid reyestrinin aparılması qaydası Auditorlar Palatası Şurasının 2016-cı il 4 iyul tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Auditorların və auditor təşkilatlarının qeydiyyatına və akkreditasiyasına dair metodik göstəriş"ə əsasən müəyyən edilir.

V. İcazənin alınması üçün müraciət

5.1. Ərizəçi icazənin alınması üçün Auditorlar Palatasına "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 29-cu və 30-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada ərizə təqdim edir.

5.2. Ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə edilir (Auditorlar Palatasının özü həmin sənədlər barədə məlumatları bu Qaydaların 5.3-cü maddəsində göstərilən qaydada əldə edə bilmədikdə):

5.2.1. ərizəçi hüquqi şəxs, xarici hüquqi şəxs filialı, nümayəndəliyi olduqda, hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən çıxarışın surəti;

5.2.2. ərizəçi fiziki şəxs olduqda, şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti;

5.2.3. ərizəçinin vergi ödəyicisi kimi uçota alınması haqqında şəhadətnamənin surəti;

5.2.4. ərizədə qeyd olunan obyektlərdən hər biri üzərində ərizəçinin mülkiyyət, istifadə və ya icarə hüququnu təsdiq edən sənədin surəti (əgər icazə tələb olunan hərəkətin yerinə yetirilməsi obyektlə bağlıdırsa);

5.2.5. icazə şərtlərinin (qanunla nəzərdə tutulduqda) yerinə yetirilməsini təsdiq edən sənədlər.

5.3. Auditorlar Palatası bu Qaydaların 5.2-ci maddəsində göstərilən sənədlər barədə məlumat əldə etmək üçün dövlət orqanlarının və digər qurumların apardığı elektron informasiya ehtiyatlarından (məlumat bazaları, məlumat-axtarış sistemləri, reyestrlər və digər informasiya resursları) istifadə edir. Bunun mümkün olmadığı hallarda həmin sənədlərin təqdim edilməsi ərizəçidən tələb olunur.

5.4. Ərizə Auditorlar Palatası tərəfindən "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edilir və qeydiyyata alınır.

VI. İcazənin verilməsi

6.1. Auditorlar Palatası ərizəçinin təqdim etdiyi ərizənin və ona əlavə edilmiş sənədlərin bu Qaydanın 5.1-ci və 5.2-ci maddələrinin tələblərinə uyğunluğunu yoxlayır. Ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aradan qaldırılması mümkün olan və icazənin verilməsindən

İmtinaya səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, ərizənin qeydiyyatata alındığı tarixdən 5 iş günündən gec olmayaraq Auditorlar Palatası onların aradan qaldırılması barədə məlumatı ərizəçiyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələrini ona izah edir. Bütün çatışmazlıqlar eyni zamanda ərizəçiyə bildirilməlidir.

6.2. Ərizəçi həmin çatışmazlıqları məlumatı aldığı vaxtdan ən gec 10 iş günü ərzində aradan qaldırılmalıdır. Bu zaman icazənin verilməsi ilə bağlı müddətin axımı dayandırılır və dayandırılmış müddət icazənin verilməsi müddətinə daxil edilmir. Çatışmazlıqların aradan qaldırılması barədə ərizəçinin müraciətindən sonra müddətin axımı bərpa olunur.

6.3. Ərizəçi ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aşkar olunmuş çatışmazlıqları bu Qaydaların 6.2-ci maddəsində göstərilən müddətdə aradan qaldırmadıqda Auditorlar Palatası ərizənin baxılmamış saxlanması haqqında inzibati akt qəbul edir və bu barədə məlumatı 2 iş günü müddətində ərizəçiyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

6.4. Ərizəçi aşkar olunmuş çatışmazlıqları aradan qaldırdıqdan sonra icazənin alınması üçün təkrar ərizə ilə Auditorlar Palatasına müraciət edə bilər.

6.5. İcazədə aşağıdakılar göstərilir:

6.5.1. icazənin verilmə tarixi və qeydiyyat nömrəsi;

6.5.2. icazə verən orqanın adı və ünvanı;

6.5.3. icazənin sahibi barədə məlumatlar (hüquqi şəxs, xarici hüquqi şəxs filialının və nümayəndəliyinin adı və hüquqi ünvanı, fərdi sahibkarın soyadı, adı, atasının adı və fəaliyyət ünvanı, vergi ödəyicisinin eyniləşdirmə nömrəsi);

6.5.4. icazənin müddəti (başlama və başa çatma tarixləri göstərilməklə);

6.5.5. İcazə verilən hərəkət.

6.6. Auditorlar Palatasının rəhbəri və ya onun həvalə etdiyi vəzifəli şəxs tərəfindən icazə imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

VII. İcazənin verilməsindən imtina

7.1. İcazənin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edilir:

7.1.1. ərizədə və ona əlavə olunmuş sənədlərdə qanuna uyğun olmayan məlumatlar olduqda (bu Qaydaların 6.1-ci maddəsinin ikinci cümləsində nəzərdə tutulmuş hal istisna edilməklə);

7.1.2. ərizəçi icazə verilməsi şərtlərini yerinə yetirmədikdə.

7.2. İcazənin verilməsindən imtina haqqında inzibati akt imtina hallarına istinad edilməklə, əsaslandırılmalıdır. Ərizəçi həmin inzibati aktdan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

VIII. İcazənin müddəti

8.1. "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, icazələr 5 il müddətinə verilir. Müddəti bitmiş icazə etibarsız hesab olunur.

8.2. İcazənin dublikatının müddəti əvvəlki icazənin müddəti ilə məhdudlaşır.

8.3. İcazənin dayandırıldığı müddət icazənin müddətinə daxil edilir.

IX. İcazənin yenidən rəsmiləşdirilməsi

9.1. İcazə aşağıdakı hallarda yenidən rəsmiləşdirilir:

9.1.1. icazənin sahibi olan hüquqi şəxs yenidən təşkil edildikdə;

9.1.2. icazənin sahibi olan hüquqi şəxs, xarici hüquqi şəxs filialının, nümayəndəliyinin adı və ya hüquqi ünvanı dəyişdikdə;

9.1.3. icazənin sahibi olan fiziki şəxs soyadı, adı, atasının adı və ya fəaliyyət ünvanı dəyişdikdə;

9.1.4. icazənin sahibi icazənin müddətinin uzadılması ilə bağlı Auditorlar Palatasına müraciət etdikdə;

9.2. Bu Qaydaların 9.1.1-ci, 9.1.2-ci və 9.1.3-cü maddələrində göstərilən əsaslar olduqda, icazənin sahibi və ya onun hüquqi varisi həmin əsasların yarandığı gündən 5 iş günündən gec olmayaraq icazənin yenidən rəsmiləşdirilməsi üçün Auditorlar Palatasına ərizə ilə müraciət etməlidir.

9.3. Həmin ərizəyə yenidən rəsmiləşdirilməli olan icazə, hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən çıxarışın, fiziki şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsinin və vergi uçotuna alınması haqqında şəhadətnamənin surətləri əlavə olunur.

9.4. Auditorlar Palatası bu Qaydaların 9.2-ci və 9.3-cü maddələrinə uyğun olaraq, ərizə və ona əlavə olunan sənədlər daxil olduqdan 3 iş günü ərzində müvafiq düzəlişləri edərək yenidən rəsmiləşdirilmiş icazəni, icazənin sahibinə və ya onun hüquqi varisinə təqdim edir, yaxud sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

9.5. İcazənin sahibi icazədə göstərilmiş hərəkətin yerinə yetirilməsini onun müddətinin bitməsindən sonra da davam etdirmək istədikdə, icazənin müddətinin bitməsinə ən azı 30 gün qalmış icazənin müddətinin uzadılmaqla yenidən rəsmiləşdirilməsi üçün Auditorlar Palatasına ərizə ilə müraciət etməlidir.

9.6. "Lisenzialar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 23.1.1-ci, 23.1.2-ci və 23.1.3-cü maddələrində göstərilən hallar mövcud deyilsə və icazədə göstərilmiş hərəkətin yerinə yetirilməsi ilə bağlı icazə şərtlərində hər hansı dəyişiklik edilməmişdirsə, Auditorlar Palatası ərizə daxil olduqdan 5 iş günü ərzində yenidən rəsmiləşdirilmiş icazəni sahibinə və ya onun hüquqi varisinə təqdim edir, yaxud sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

9.7. İcazədə göstərilmiş hərəkətin yerinə yetirilməsi ilə bağlı icazə şərtlərində hər hansı dəyişiklik edilmişdirsə, icazənin sahibi icazənin müddətinin uzadılmaqla yenidən rəsmiləşdirilməsi barədə ərizəsinə bu Qaydaların 5.2.5-ci maddəsində göstərilən sənədləri əlavə edir. Auditorlar Palatası həmin ərizəyə və ona əlavə edilmiş sənədlərə baxılmasının nəticəsi əsasında 7 iş günündən gec olmayaraq icazəni sahibinə və ya onun hüquqi varisinə təqdim edir, yaxud sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

9.8. İcazənin yenidən rəsmiləşdirildiyi müddətdə icazənin sahibi və ya onun hüquqi varisi öz fəaliyyətini Auditorlar Palatasına təqdim etdiyi ərizənin qeydiyyat tarixi və nömrəsi haqqında arayış əsasında həyata keçirir.

X. İcazənin dublikatının verilməsi

10.1. İcazə itirildikdə və ya zədələndikdə icazənin sahibi icazənin dublikatının verilməsi üçün Auditorlar Palatasına ərizə ilə müraciət edir.

10.2. Auditorlar Palatası ərizənin daxil olduğu tarixdən 3 iş günü müddətində icazənin dublikatını hazırlayaraq ərizəçiyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir.

10.3. İcazənin dublikatının verildiyi müddətdə icazənin sahibi öz fəaliyyətini Auditorlar Palatasına təqdim etdiyi ərizənin qeydiyyat tarixi və nömrəsi haqqında arayış əsasında həyata keçirir. Həmin arayış icazə Auditorlar Palatasının rəhbəri və ya onun həvalə etdiyi vəzifəli şəxs tərəfindən imzalanır və möhürlə təsdiq edilir.

10.4. İcazənin dublikatı itirilmiş və ya zədələnmiş icazə ilə eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.

XI. İcazənin dayandırılması

11.1. İcazə aşağıdakı hallarda dayandırılır:

11.1.1. icazə sahibi tərəfindən müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

11.1.2. icazənin sahibi icazə şərtlərinin pozulması hallarının aradan qaldırılmasına dair Auditorlar Palatasının, həmçinin müvafiq nəzarət orqanının göstərişlərini yerinə yetirmədikdə;

11.1.3. Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş digər hallarda;

11.1.4. Auditorlar Palatası Şurasının 2015-ci il 25 noyabr tarixli 269/1 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş "Auditor xidməti sahəsində araşdırma və intizam tədbirləri sistemi"ndə nəzərdə tutulmuş hallarda.

11.2. İcazə, Auditorlar Palatasının inzibati aktı ilə dayandırılır. Həmin inzibati aktda dayandırılmaya əsas verən hallar və icazənin dayandırıldığı müddət göstərməlidir. Bu Qaydaların 11.1.2-ci və 11.1.3-cü maddələrində göstərilən əsaslar üzrə icazənin dayandırılması haqqında inzibati aktda həmçinin dayandırılmaya əsas verən halların aradan qaldırılması üçün görülməli olan tədbirlər və icazənin dayandırıldığı müddətdə həmin halların aradan qaldırılmamasının nəticəsi göstərməlidir.

11.3. İcazənin sahibi icazənin dayandırıldığı müddət bitənədək bu Qaydaların 11.1.2-ci və 11.1.3-cü maddələrində göstərilən halları aradan qaldırmaqlı və nəticəsi barədə 3 iş günü müddətində Auditorlar Palatasına yazılı məlumat verməlidir.

11.4. Bu Qaydaların 11.1.1-ci maddəsində göstərilən əsas üzrə dayandırılmış icazə, icazə sahibinin müvafiq ərizəsinə, bu Qaydaların 11.1.2-ci və 11.1.3-cü maddələrində göstərilən hallarda dayandırılmış icazə isə həmin halların aradan qaldırılması barədə icazə sahibinin təqdim etdiyi yazılı məlumata əsasən Auditorlar Palatasının inzibati aktı ilə bərpa olunur.

11.5. İcazənin dayandırılması və bərpa olunması haqqında inzibati akt qəbul olunduğu tarixdən 2 iş günü müddətində icazənin sahibinə təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərilir.

11.6. İcazənin sahibi icazənin dayandırılması haqqında inzibati aktdan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

XII. İcazənin ləğvi

12.1. İcazə aşağıdakı hallarda ləğv edilir:

12.1.1. icazənin sahibi tərəfindən müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

12.1.2. icazənin müddəti bitdikdə;

12.1.3. icazənin sahibi olan hüquqi şəxs, xarici hüquqi şəxsin filialı, nümayəndəliyi ləğv edildikdə;

12.1.4. icazənin sahibi olan fiziki şəxsin fərdi sahibkar kimi fəaliyyətinə xitam verildikdə;

12.1.5. məhkəmənin müvafiq qərarı olduqda;

12.1.6. icazənin verilməsi üçün təqdim edilmiş sənədlərdə sonralar düzgün olmayan məlumatlar aşkar edildikdə;

12.1.7. bu Qaydaların 11.3-cü maddəsində göstərilən məsələ ilə bağlı Auditorlar Palatasına yazılı məlumat verilmədikdə;

12.1.8. İcazədə göstərilmiş fəaliyyət növü və icazə tələb olunan fəaliyyət növlərinin və icazələrin siyahısından çıxarıldıqda;

12.1.9. təqvim ili ərzində üç dəfə keyfiyyətsiz audit apardıqda;

12.1.10. audit aparılması zamanı "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərini kobudcasına pozduqda;

12.1.11. sərbəst auditor haqqında maliyyə-təsərrüfat münasibətləri sahəsində müəyyən vəzifələr tutma və ya müəyyən fəaliyyət ilə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzasını, habelə tamah məqsədilə törədilmiş cinayətə görə cəzanı nəzərdə tutan məhkəmənin hökümü qanuni qüvvəyə mindikdə;

12.1.12. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, audit zamanı əldə edilmiş məlumatlar auditor tərəfindən təsərrüfat subyektinin rəhbərinin (mülkiyyətçisinin) razılığı olmadan üçüncü şəxslərə verildikdə;

12.1.13. "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 18-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan auditin aparılmasını istisna edən hallar (auditor təşkilatı) tərəfindən gizlədildikdə;

12.1.14. Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş digər hallarda.

12.1.15. Auditorlar Palatası Şurasının 2015-ci il 25 noyabr tarixli 269/1 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş "Auditor xidməti sahəsində araşdırma və intizam tədbirləri sistemi"ndə nəzərdə tutulmuş hallarda.

12.2. İcazə bu Qaydaların 12.1-ci maddəsində göstərilən hallara (bu Qaydaların 12.1.5-ci maddəsi istisna olmaqla) istinad edilməklə, Auditorlar Palatasının inzibati aktı ilə ləğv edilir. Həmin inzibati akt qəbul olunduğu tarixdən 2 iş günü müddətində icazənin sahibinə təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərilir.

12.3. İcazənin sahibi icazənin ləğvi haqqında inzibati aktdan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

XIII. İcazənin şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət

13.1. İcazə sahibinin icazənin şərtlərinə riayət etməsinə nəzarət müvafiq sahəni tənzimləyən "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

13.2. İcazənin şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət çərçivəsində səyyar yoxlamalar "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında" və "Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq həyata keçirilir.